

CU LELIA ȘI DORIN DE LA RĂSĂRIT SPRE ZENIT

Printre acei cărora cartea mea publicată acum câțiva ani: *Blaga inedit, amintiri și documente*, precum și aprecierile asupra ei, le-a întărit convingerea în deosebita utilitate a valorificării fondurilor documentare familiale se numără și Lelia Rugescu născută Pavel și Dorin Pavel, nepoți ai lui Lucian Blaga, copiii surorii sale Letiția, care cu nobilă generozitate ne-au pus la dispoziție noi documente, însoțite de pertinente comentarii și mărturii orale despre marele lor unchi. Toate acestea, prin diversitatea și complexa lor problematică, proiectează un spor de lumină asupra creației și vieții sale, asupra unor momente și episoade semnificative pentru istoria literară.

Datele *inedite* referitoare în special la copilăria, adolescența și începuturile literare ale poetului și dramaturgului Blaga reliefează din plin importanța aportului documentar pe care Lelia Rugescu și prof. univ. dr. doc. ing. Dorin Pavel îl oferă în acest domeniu atenției viitorului monograf.

Trebuie subliniat sub acest aspect că Lucian Blaga, al nouălea și ultimul copil al familiei preotului Izidor Blaga, era cu 15 ani mai mic decât întâia născută, sora sa Letiția. Acest decalaj de ani îl aduce mai aproape, ca preocupări și apetituri, de nivelul nepoților săi Dorin și Lelia (de fapt Elena-Lelia, acesta din urmă fiind prenume secund — și doar acesta utilizat curent — adăugat în amintirea unei surori a poetului, a cărei moarte prematură este atât de dureros rememorată în *Hronic*, pag. 7—8).

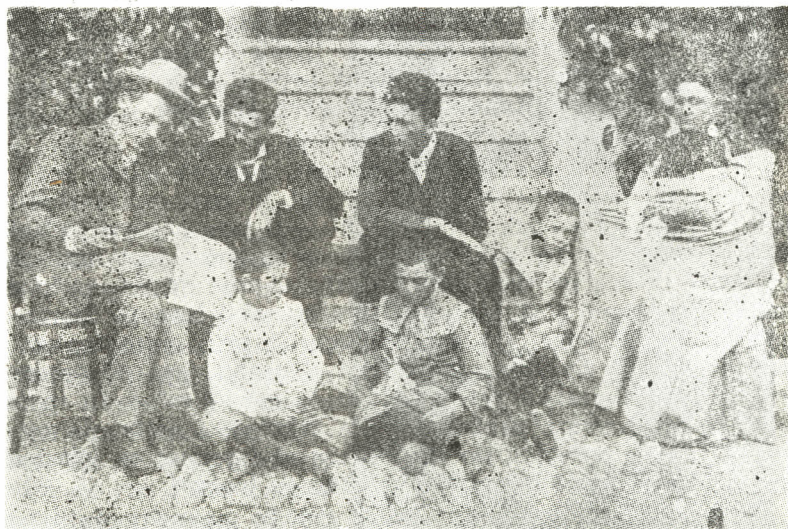
Apropierea lui Lucian Blaga de cei doi nepoți, ne-o confirmă într-o scrisoare Lelia Rugescu „... scriu «unchi» în ghilemele, deoarece Lucian, fiind cel mai mic dintre frații Blaga, iar mama cea mai mare, între noi nepoții și dinsul nu era o diferență de vîrstă prea mare. De fapt, îl consideram ca pe al treilea frate al nostru. Și, pentru că, din păcate, fratele meu Dorin și cu mine sîntem singurii încă în viață din cei care și-au petrecut anii copilăriei în atât de strînsă legătură

cu Lucian, poate e bine să vorbim de acele îndepărtate vremi, care au lăsat în noi imagini atât de vii, de parcă ieri le-am fi trăit.“

Alături de rememorări, colecția de documente Lucian Blaga aflată inițial în păstrarea soriei poetului, Letiția, și a soțului ei, Ion Pavel, după stingerea acestora a revenit descendenților amintiți — Dorin Pavel și Lelia Pavel (căsăt. Rugescu), fiind deținută de aceasta din urmă. Acestui fond i se adaugă corespondența directă Lucian Blaga — Lelia Rugescu; cum, din păcate, corespondența poetului către Dorin Pavel s-a pierdut, reconstituirile profesorului bucureștean îmbracă un caracter exclusiv memorialistic.

*

Un prim document îl constituie o prețioasă fotografie din 1900, care, incluzându-i și pe părinții poetului, ilustrează totodată *in imago* aproape în întregime numeroasa familie a lui Izidor Blaga*.

* O parte din mărturiile și documentele (corespondență, fotografii etc.) pe care le redăm în capitolul de față au fost publicate de noi în „Tribuna“ Nr. 20/1975, nr. 2/1976 și „Almanahul“ pe 1976 al aceleiași reviste. Ulterior, unele din acestea, ca și altele noi au apărut și în alte periodice (în „Manuscriptum“ nr. 3/1977, în monografia Blaga a lui D. Vatamaniuc, în 1977 precum și în „Steaua“ Nr. 5, 6, 7/1981).

Alături de Izidor Blaga, pe trepte, se distinge Lionel; pe capătul balustradei șade Ana Blaga, iar poetul, în vîrstă atunci de 5 ani, își reazimă tîmpla, tandru, de genunchii ei; Liciniu, cu un iepuraș alb în brațe, e așezat în prim-plan alături de Longin; Tit Liviu, pe scaun, în extrema dreaptă, citește ziarul. Singura care lipsește e Letiția, deja căsătorită, și care pe atunci aștepta să-l nască pe Dorin.

După nașterea acestuia, apoi a Leliei, cum anume s-a ajuns ca „unchiul Lulu“ și nepoții acestuia să trăiască momentele uneia și aceleași copilării, o explică detaliat Dorin Pavel: *„Bunica mea Ana Nina Blaga era foarte ocupată cu gospodăria complexă, animale casnice, munca pămîntului parohial și pe mica vie personală, așa că nu avea timp suficient pentru copii. Mama mea, Letiția, care se ocupa de creșterea fraților mai mici: Liviu, Lionel, Longin, Liciniu, primi în 1895 o nouă sarcină — de a îngriji de noul ei frățior Lulu“*.

Precizînd că *„Lucian era în general tăcut și preocupat, ba chiar timid, dar în familie îi plăcea umorul“*, Dorin Pavel își amintește că a fost de față la scena relatată în *Hronic* (p. 6), relevantă pentru umorul lui Blaga: trimis de Ion Pavel, șoful Letiției, cu un zlot la „boldă“ după bere și sodă (sifon), după o jumătate de ceas Lucian se întoarce spunînd: *„Bere este, sodă nu-i și zlotu' l-am chiert“ (pierdut)*.

Semnificativ apare un alt moment, păstrat adînc în memoria lui Dorin Pavel — și deci trăit în mai multe rînduri. Deși mai mare cu 5 ani decît Dorin — și prin aceasta inițiatorul numeroaselor lor șotii — cel care resimțea mai mult fascinația și în același timp o teamă fără nume de întuneric era Lucian. Relevant e și faptul că prefera să-l lase pe Dorin să rezolve și problema „siguranței trecerii“ prin anumite locuri: *„Întunericul îl impresiona în mod deosebit, așa că trecerea prin șura întunecată o făcea strîngîndu-mă de mînă. În spatele șurii se afla curtea păsărilor unde stăpîneau niște giscani și curcani foarte agresivi, iar eu trebuia să-i gonesc cu bățul din fața lui, ca să poată trece spre grădina cu fructe“*.

După moartea lui Izidor Blaga (1908), mama poetului și-a lichidat gospodăria din Lancrăm (v. *Hronic*, p. 86 și 95—96), mutîndu-se la Sebeș în casa Letiției. Completare *Hronicului*, Lelia Rugescu precizează: *„... părinții mei i-au pus la dispoziție două camere. După un oarecare timp, construindu-și o altă casă în aceeași grădină, părinții mei i-au lăsat bunicii casa veche în întregime. Astfel legătura noastră cu Lucian a*

devenit și mai strînsă. Chiar și după plecarea lui la școală, la Brașov, își petrecea toate vacanțele împreună cu noi, la Sebeș.“

De cel mai îndrăgit loc din Sebeș, și cîntat de poet, păduricea „Sub arini“, unde cum mărturisește Dorin Pavel: „cînd mai crescusem, reușeam uneori să-l scot pe Lucian din tăcere, ca să recite din primele versuri ale **Poemelor luminii**“ Lelia, cu multă savoare leagă o altă amintire, sensibil anterioară: „Lulu și Dorin hoinăreau în împrejurimi, dar mai cu seamă în păduricea din apropiere „Sub arini“, cum i se spunea, iar eu, mîtitică, să fi avut patru ani, mă luam cît puteam de des după ei. Tare fericită mă simțeam în compania lor. Dar odată am tras o spaimă de moarte. Traversa, chiar peste aleea pe care ne plîmbam, o linie ferată, care ducea la fabrica de chîbrituri. Deodată se auzi fluierul trenului, care începea să se zărească printre copaci. Lulu și Dorin — dar mai ales Lulu, căci pe el fiind mai în vîrstă îl ascultam cu venerație — m-au oprit la o distanță apreciabilă de linie, dîndu-mi de grijă să nu mă mișc «trenul are obiceiul să arunce o curea cu care prinde copiii și-i trage sub roți». Ei doi, s-au apropiat mult de linie să poată vedea trenul cît mai bine. Am început atunci să strig ca din gură de șarpe, ținîndu-mă cu amîndouă brațele de un copac. Țipam îngrozită, la gîndul că trenul i-ar putea trage pe ei sub roți. Mi-au răspuns că lor nu li-e teamă fiindcă sînt mai mari și trenul nu-i trage decît pe copiii mici. Nu înțelegeam de ce se prăpădesc amîndoi de rîs. Pentru mine doar tot ce spuneau ei era literă de evanghelie“.

Mai edificatoare însă pentru viitorul monograf Blaga pare o altă scenă evocată de Lelia Rugescu, și petrecută în Sebeșul acelorași

Lelia și Dorin Pavel, nepoții și tovarășii de joacă ai poetului (în 1909, cînd Lucian avea 14 ani, Dorin 9 ani, Lelia 4 ani).

ani, scenă care ne relevă în același timp și gustul pentru ștregării, și umorul manifestat de Blaga încă din fragedă copilărie: „Lucian se comporta în compania noastră ca orice copil mai mare. Avea totuși ceva în plus, avea mult umor și-i plăcea grozav să facă fel de fel de șotii. Nu o dată s-a întâmplat ca el, împreună cu Dorin, să mă treacă peste gard din mica noastră grădină în livada mai mare, plină de pomi cu fel de fel de fructe (merele din grădina de-alături sînt, pentru copii, totdeauna mai dulci decît cele din grădina proprie) a vecinului nostru Popa Avram și să le arunc lor, peste gard, tot ce puteam culege, mititică precum eram și în mare grabă. Mă învățau să spun, dacă vine cineva, că eu caut un pui de-al nostru sărit la ei în grădină. Chiar s-a întâmplat să fiu surprinsă de preoteasă (noroc că nu aveam nimic com-promițător în mînă), care, în urma spuselor mele, a început să mă ajute la căutarea puului. În acest timp îi auzeam pe cei doi poznași rizînd de după gard pe înfundate.“

„Tot cînd eram în fragedă copilărie, puteam avea cel mult 6 ani, — își continuă evocările Lelia Rugescu — prin ușa camerei lui Lucian larg deschisă, îl vedeam de multe ori întins pe dormeză și atunci mă furișam tiptil la căpățiul lui. Nu dormea. Stătea cu ochii deschiși, privind în sus, într-o nemișcare totală. La ce se gîndea atît de îndelung nu știam, în schimb, cît de mult îi plăcea să mă joc ușurel, ușurel cu degetele prin părul lui des. După un răstimp, începea deodată să ridă. Izbucneam atunci și eu în rîs și zburbindu-i veselă părul începeam să-i cînt: „Lululeț cu părul creț“, „Lululeț cu părul creț“*.

— „Părinții mei îmi povesteau cum Lucian, după ce, singur arată în Hronic, n-a vorbit 4 ani, a început deodată să vorbească ca un om mare. Întrebat de ce n-a vorbit pînă atunci, el le-a răspuns: «Ca să rîdeți voi de mine?» El se exersa probabil în taină și pînă nu s-a simțit absolut stăpîn pe vorbire, s-a abținut s-o facă. Cred că tăcerile lui de mai tîrziu depindeau în cea mai mare măsură de interlocutorul respectiv.“

* Despre aceste scene pomenește și Lucian Blaga într-o scrisoare din 1917 către Cornelia Brediceanu, viitoarea sa soție: „Nepoțica mă conturbă adesea, rîde cu hohote și se joacă cu părul meu — și de multe ori am iluzia că ești tu“. Dorli Blaga într-o notă de subsol la scrisoare confirmă că e vorba despre Lelia Rugescu (vezi *Manuscriptum* nr. 3/1977, p. 95).

Treptat, în situa de întâmplări hazlii se intercalează crimpeie de profundă candoare, din copilărie și din perioadele de mai tîrziu, pe care Lelia Rugescu le prinde într-o frescă vie de amintiri. Un prim crimpei — pe care numai o sensibilitate feminină îl putea păstra: „*Luă Lulu îi plăcea tot ce era delicat. Țin mințe parcă ar fi fost ieri, îmi făcuse mama o rochiță de un roșu aprins, și Lulu, cînd mă vedea deschidea brațele și striga vesel «Macul, macul» și mă cuprîndea*“.

Apoi un alt crimpei, cîțiva ani mai tîrziu: „*Cînd am început să umblu la școală — mă dăduseră la nemți, conform tradiției din familie — uneori mai întîrziem, și — vai, dulce-mi părea în acei ani somnul de dimineață. Atunci mi-a făcut Lulu o poezioară: «Zicklein, Zicklein habe Acht, denn es ist schon halber Acht» (Ieduțule, ieduțule, fii atent că e deja ora șapte și jumătate). „Zicklein“ a devenit cu timpul Țicluș și Țicluș am rămas pentru Lulu pînă la sfîrșit, în vorbă, în scrisori, în dedicațiile de pe cărțile sale*“.

Din numeroasele dedicații păstrate de Lelia Rugescu o reținem mai întii pe aceea de pe volumul *Diferențialele divine*, care reproduce prima jumătate a „poezioarei“ remarcînd totodată că episodul relatat mai sus trebuie plasat cel mai de vreme spre sfîrșitul perioadei de licean a poetului, cînd poate fi concepută o prezență embrionară a ideilor cuprinse în cartea de mai tîrziu: „*Scumpei mele Țicluș, o carte la care lucrez de cînd îi ziceam: Zicklein, Zicklein habe Acht. Lucian*“.

Tot la „ieduțul“ Țicluș face aluzie și dedicația consemnată pe exemplarul din *Meșterul Manole: Scumpei Țicluș cu dragostea ce-am avut-o totdeauna pentru iezi, îngeri, iepuri și alte cîteva ființe alese. L. 7 ian. 1929, Berna*.

De asemenea, dedicația de pe volumul de versuri *La cumpăna apelor: Pentru Țicluș, compensație scurtă pentru un drum lung — cu iubirea de totdeauna — și aceea de pe Cunoașterea luciferică: Pentru Țicluș, cu un apel la îndelunga ei răbdare. L.* „În două rînduri — poate în mai multe — dar numai de*

* Ample date documentare ne-au fost furnizate în corespondența purtată cu Dorin Pavel și îndeosebi cu Lelia Rugescu. Relatări multiple cuprînd scrisorile ce ne-au fost trimise la: 27. IV. 1975, 13. XI. 1975 (aceasta din urmă cuprinde 14 pagini), 7. I. 1976, 17. II. 1976, 29. III. 1976, 7. XII. 1976, 31. I. 1977 și încă 5 scrisori nedatate din aceeași perioadă. De asemenea relatări scrise care cuprînd evocările lui Dorin Pavel.

două mi-amintesc, Lucian mi-a acordat dedicații pe cărți care nu erau ale lui, dar mi le dăruise în anumite ocazii. Astfel, pe un volum de Selma Lagerlöf (*Legenden und Erzählungen*) pe care l-am primit într-o perioadă când mama era bolnavă, el mi-a scris: „Nu plinge, Țic. Lulu“ — iar pe volumul *Im Eise begraben* a lui Fr. Nansen, îmi scrie destul de supărat fiindcă m-a găsit citind o carte care nu era o lectură potrivită pentru vârsta mea: „Țicluș, să-mi promiți că nu citești decît cărți pe care eu zic să le citești, dacă vrei să fie bine. 3. VII. 1918, Lulu“.

Întorcîndu-ne la perioada de adolescență a lui Lucian Blaga, reține atenția o *scrisoare din 6 mai 1911* în care este inclusă și o *poezie* ocazională, inedită, închinată sorei sale Letiția. Poezia se situează în creațiile de început ale poetului, din anii cînd era elev în cl. VI (azi c. X) a liceului „A. Șaguna“ din Brașov. Ea reprezintă de fapt o continuare a preocupărilor sale literare din acea etapă, după ce cu un an înainte publicase versurile de debut *Pe țärm* (26 martie 1910) și *Noapte* (18 mai 1910).

Scrisoarea și poezia pe care le redăm acum exprimă admirația poetului pentru temeritatea de care dăduse dovadă sora sa Letiția („Titi“, „Titușca“, cum îi spunea uneori), rostind o cuvîntare (în termeni drastici — după cum reiese din comentariul lui Lucian) la o adunare a învățătorilor. Fiind ea însăși învățătoare și soție de învățător, Letiția se încumetase cu acel prilej să rostească un adevărat rechizitoriu la adresa vitregelor condiții de muncă și viață ale slujitorilor școlii, formulînd totodată și o seamă de drepturi și revendicări. Firește, în acele vremuri, faptul ca o femeie să ia cuvîntul la o întrunire publică — pe deasupra și formulînd revendicări — constituia nu numai expresia unei deosebite cutezanțe, ci și a unei ferme conștiințe profesionale și cetățenești. Oricum, evenimentul făcuse senzație, și din felul în care poezia insistă asupra acestui aspect rezultă că Lucian Blaga se afla — prin intermediul corespondenței de acasă — în posesia unor copioase amănunte referitoare la felul în care persoane bine cunoscute cercului lor (de pildă „Tigrul“) reacționaseră la cuvîntarea Letiției.

Redăm, în grafia autorului, conținutul integral al epistolei-poezii din 6 mai 1911 precum și în fotocopie:

Te-ai supărat? Ai zis, că numai eu tac, e foarte adevărat dar pentru aceea să mă crezi, că ți-am dat să înțelegi că între noi doi e un ceva, ce... nu se poate exprima prin cuvintele muritorilor! Înțelegi acum?

Ei, și acum ce să-ți scriu? mi s-a și gătat materialul. Vreau să-ți explic numai că de ce îți scriu acum. Apoi să știi, că de bucurie, nu numai fiindcă te-ai produs, dar și pentrucă văd, că ești mai bine acum. Uite vezi că nu mai pot de bucurie, simțirile mi se descarcă în versuri:

Crainic al zeilor, o Hermes!
 Du vestea-aceasta tuturor,
 Chiar și zeilor depe Olimp:
 „ — Demult se încheiase hora
 Și în sfârșit sfârșise și preotul,
 Când din mulțime o femeie
 Se ridică cu glas adânc, ironic, triumfal:
 ... Țăranii se loveau cu cotul...
 Uimit privea poporu-n admirare;
 Vorbia femeia 'ntîiași dată
 Cu suflet plin de ură ne'mpăcată,
 Vorbia de'ndatoririle amare
 Ce le aveau învățătorii...
 Supus privea și tigrul deoparte,
 Se împlînzise fiara cea turbată! —
 — Iar privirea lui cerea iertare,
 Când pentru cea din urmă dată,
 Se auzia de prin pădure de departe
 Glasul ei sarcastic, triumfal! —“
 Înzădar aștept, căci Hermes nu mai vine.
 Sunt morți demult toți zeii pe Olimp.
 Apollo, Hermes, Aphrodite,
 Și Iuppiter sunt morți... Li-s risipite
 Și altarele, și... mă cuprinde
 În fața lor durere-adîncă,
 Dar mă mîngîiu, căci *Minerva*
 Zeița înțelepciunii
 Mai trăiește încă...
 Și... cum zeițele-s cu toane,
 Ea își luă bărbat pe-un muritor...
 — Fii fericit cinstite 'nvățător,
 Să știi, că n-ai să mori de foame! —

Scrie-mi dacă-ți place, sau nu! De altfel să știi, că eu
preste 7 săptămîni vin către casă, așa că nu mai am ocazie să-ți
scriu. Ilustratele, ce le-am scris lui Dorin și Leli, le-am scris sunt
tocmai 2 săptămîni, dar numai acum le-am expedit. Să nu
luați în nume de rău: Lui Licin! eu încă i-am scris una în 5
aprilie și i-am trimis-o tocmai în 5 Mai...

Titi dragă, e sară cînd îți scriu rîndurile acestea; am fost
tot vesel după amiaza întregă, fiindcă ți-am cetit scrisoarea. —
Sunt așa de „fericit“.

Lulu

Nota lui Benea: Bani i-am primit sănătoși, nu li s'a în-
tîmplat nimic în excursie; ar putea face astfel de excursii
cît de des, că nu le strică. —

Vă pupă și Nelu

m.p.*

* măgar potcovit

Caracterul ocazional al acestei ode sui-generis e evident, și
faptul merită amintit cu atît mai mult cu cît în ansamblul
creației bliagene poezia ocazională apare rar frecventată. Deta-
șarea și umorul care practic mustesc în fiecare strofă, departe
de a atenua admirația sinceră a poetului o potențează la exul-
tare. Or, tocmai aceste calități singularizează „oda“ aceasta în
cadru și așa restrînse poezii ocazionale bliagene.

Arsenalul mitologic la care apelează poetul elev trebuie con-
siderat nu atît un reflex al preocupărilor legate de studii, cît
mai ales deliberata opțiune pentru cel mai eficient mijloc de
obținere a efectului maxim prin transferul temerității Letiției
în dimensiunile Olimpului. Și, de fapt, ce alt limbaj, mai con-
vingător ar fi putut folosi, dată fiind formația soriei și cumna-
tului său, Ion Pavel? (doar și lui se adresează poezia).

„Scrie-mi dacă-ți place, sau nu!“ reprezintă nu doar o
simplă formulă convențională: poetul își considera sora drept
„cea mai originală figură dintre frații Blaga“, admirîndu-i per-
sonalitatea puternică manifestată pe multiple planuri. Eminentă
învățătoare, adevărat spiritus rector al familiei, datorită ener-
giei și inițiativelor sale, Letiția Pavel era admirată de fratele
ei Lucian și pentru înclinația ei aparte pentru arhitectură. Își

Tibi drago!

6 iul. 1911

Te-ai supărat? Ai răsuflă amăruie cu fața, și poți să-ți
dar pentru aceea să nu crezi, că ți-am dat să mă dădă,
că tuți cei doi e un acor, că... nu te poți să-ți
prin surzutele muritorilor! Tu te-ai acor și
te, și amun se să-ți scriu? - mi-ai să și gâde
materialul. Volca să-ți explic amun că de ce
să scriu acor. Apoi să ști, că da' bucurie
nu amunai fâdă te-ai gâde, dar o' pentru
vâd, că ești mai bine acor. Uite vezi că amun
nar mai gâd de bucurie, și amun să te descăr
în voronă!

Genina al zădă, o Hecuba!

De vâdă-născută tuturora,

Chiar și zădă acor King!

- Dumit se în dădă hova

și să oforă sfârșite și pînă,

Când săz amun și fâdă.

Se ridică în glăd adăre, coră, triumfal! -

... învâdă se coră cu cobă...

Invâdă pînă să pînă să admirare,

Pe să fâdă și să dă

la să fâdă și să dă,

Vâd de să dă și să dă

la să dă și să dă

Supus pînă și să dă să dă,

Se să dă și să dă să dă

- În pînă să dă să dă

Când pînă să dă să dă

Se să dă și să dă să dă

Glăd să dă și să dă

Glăd să dă și să dă

Glăd să dă și să dă

Glăd să dă și să dă

Glăd să dă și să dă

Glăd să dă și să dă

Glăd să dă și să dă

Glăd să dă și să dă

Glăd să dă și să dă

Glăd să dă și să dă

Glăd să dă și să dă

Glăd să dă și să dă

În fața lor durgăz, întors,
Dar, mă mângâie, căci illucera

Zeita Mitelapomina

Mai tragește-mă...

Si... cum potelor cu toam,

Pe ai lui baidit cu un marid...

— Fii fricid și ai diti uriti lo;

Te ști, că vai să mergi la foama!

Scrisu-i să-i plăce, sau nu! De altfel să ști, că
eu pot să și plănuiesc și eu că-lă căd, și eu mai am
dragie să-ți scriu. Frustratoile, ce le-am scris lui Dom
și Leli, le-au scris mult toamă și să p. i. uram, dar numai
ragun, le-am depedat. Si nu luate în nume de rani
Lui Nicim mă t-am scris una în 5 april și i-am
finit-o tocmai în 5 mai.

Tei dragă, o sără când te scriu rânduile acestor;
am fost tot resol supiciuata utroaga, fiindcă
Ai-am costul scrisorile.

Sunt ată de ficit

Lulu

Nota lui Bena:

Prin i-am primit simă lui, nu li să inten
plat nimic în excursia, ur putai face astfel
de excursii: cât de dos, că nu le strică.

Da pupă ti;

Tei Bena
m. p.

*) m. a. p. t. covit

construise, după planuri proprii și dirijind direct lucrările, o frumoasă casă în Sebeș. Mai tirziu își construiește, tot după planurile proprii, o vilă în stil românesc la Bistrița, care stîrnise admirația localnicilor și — bineînțeles — a poetului. De altfel, cu umorul care-l caracteriza în relațiile cu intimii, Blaga îi adresează cu ocazia construirii casei din Sebeș o ilustrată cu adresa: „Titușca Pavelini, Baumaister“.*

* Trimisă din Italia unde se afla cu absolvenții liceului „Șaguna“ din Brașov în excursia organizată de directorul liceului, Iosif Blaga.

În acest context de continuă, nediminuată manifestare a afecțiunii fraterne pentru Letiția (Titi, Titușca), poetul îi va trimite în cursul anilor scrisori, cărți, fotografii, manuscrise autograf ale unor poezii — documente care în totalitatea lor configurează un important capitol al biografiei blagiene. Ei avea să-i dedice ciclul de poezii *Moartea lui Pan* din volumul *Pașii profetului*. De asemeni *Daria* din piesa cu același nume este prefigurată după Letiția pe când era tânără*.

Din acest fond documentar redăm aci una din cele mai expresive imagini de tinerețe a marelui poet, care de peste decenii „strânge cu privirea snopii de senin ai cerului / și cîntă.“

Consemnăm din aceeași perioadă o amintire păstrată de Lelia Rugescu, de pe timpul când Blaga își făcea studiile la liceul Șaguna din Brașov: „Ca elev Lulu resimțea din plin starea materială precară în care se afla mama lui, văduvă, Lulu la Brașov, cred că mai suferea și de foame, dar mai cu seamă îi lipsea îmbrăcămintea. Cunoștea starea grea de acasă, dar se vedea, totuși, silit să le aducă aminte că are stringentă nevoie de o altă îmbrăcămintă, cea veche fiind neîngăduit de uzată. A găsit o formulă cu totul originală pentru a-i face atenți: a scris o scenetă“.

Ineditul text al scenetei, datînd din 1911, de o deosebită importanță documentară se păstrează în colecția Leliei Rugescu, și îl redăm în stricta ortografie de atunci a autorului. Deși nu ni se indică data, piesa e din 1911, când Blaga a scris și o poezie în același scop, cu mențiunea: Decembrie 1911 (după cum vom arăta mai tîrziu).

Persoane: Mama, Nelu, Lulu, Letiția, Ionel, Dorin, Lelia și un poștaş.

Lucian Blaga, în tinerețe

* Vezi în acest sens *notele biografice* (pag. 251) din *Opere* (6), editate de Dorli Blaga.